

Ryszard Michalski

„Zrozumieć świat”

Na rynku wydawniczym pojawiła się właśnie książka znanego ekonomisty Grzegorza W. Kołodki „Wędrujący świat” (Prószyński i S-ka, Warszawa 2008), która ma wszelkie dane, by stać się nie tylko polskim bestsellerem. Ze względu na ambitne, globalizujące podejście do problemów współczesnego świata można ją z powodzeniem zestawiać z najlepszymi pracami Zbigniewa Brzezińskiego, Francisa Fukuyamy, Samuela Huntingtona, Mancura Olsona czy Joseph’a Stiglitz’a, a w literaturze polskiej z przemyśleniami Bronisława Łagowskiego i Andrzeja Walickiego. Niewątpliwie najnowsza książka Kołodki stanowi imponującą syntezę nowatorskiego, całościowego myślenia o najważniejszych dla wszystkich społeczeństw sprawach polityki, gospodarki i kultury, wzajemnie powiązanych i warunkowanych.

Autor wędrując w czasie i przestrzeni, próbuje znaleźć i – co istotne – wcale nie stroni od własnych odpowiedzi na kardynalne pytania o sens rozwoju społeczno-gospodarczego, co do których wciąż brak ostatecznych, powszechnie akceptowanych rozstrzygnięć. Jaka jest natura procesów społeczno-gospodarczych? Jaka rola przypada prawdzie i przypadkowi w ekonomii i polityce? Skąd się bierze i czym grozi wielkie zróżnicowanie cywilizacyjne poszczególnych krajów i narodów? Jakie skutki niesie ze sobą nadmierna nierówność dochodowa? Od czego zależy rozwój gospodarczy i jakie są jego perspektywy? Dokąd zmierza ludzkość i świat?

Po blisko pięciu latach milczenia w świecie medialnym, które okazały się okresem wyjątkowo intensywnej pracy naukowej, Grzegorz W. Kołodko powraca do publicznej debaty jako uważny obserwator, przekonujący komentator i błyskotliwy erudyta, umiejętnie wykorzystujący swe bogate doświadczenia cenionego naukowca, spełnionego polityka gospodarczego, namiętnego podróżnika i wszechstronnego miłośnika wysokiej kultury.

Co godne podkreślenia, jego egzegeza splotu świata gospodarki i polityki jest w gruncie rzeczy dość optymistyczna, zwłaszcza w odniesieniu do możliwości przyszłego rozwoju czy przezwyciężenia narosłych przez wieki różnic cywilizacyjnych między

krajami i kontynentami. Nie poddając się presji politycznej poprawności stara się zrozumieć odmienności cywilizacyjno-kulturowe rozmaitych państw i narodów *sine ira et studio*. Bardzo przekonująco brzmią na przykład jego rozważania na temat ścieżek rozwojowych współczesnej Rosji, Iranu czy czarnej Afryki. Warte głębokiego zastanowienia są jego dociekania co do przyczyn i skutków narastającej fali antyamerykanizmu w świecie. Kołodko sugestywnie przekonuje, że w dobrze pojętym interesie samych Stanów Zjednoczonych należy skończyć z pasożytniczą dominacją gospodarki amerykańskiej i jej pieniądza nad resztą świata.

Autor książki pasjonuje się przeszłymi, obecnymi i przyszłymi losami świata, zdając się niezachwianie wierzyć w potęgę ludzkiego rozumu, nieuchronność postępu i zwycięstwo prawdy. Z drugiej strony, obnażając różnorakie błędy, fałsze i mity właściwe ludzkim działaniom i przekonaniom, nie unika otwartego mówienia rzeczy niepopularnych i niewygodnych. Tak np. odważnie demaskuje nie zawsze bezinteresowne poczynania potężnego lobby tzw. czwartej i piątej władzy, tj. mass mediów i elit sektora bankowo-finansowego, które praktycznie niekontrolowane uzyskały ogromny, często zbyt duży wpływ na bieg spraw publicznych tak w skali krajowej, jak globalnej. Kołodko nie waha się nazwać cywilizacyjną katastrofą zapaści rozwojowej krajów Europy Środkowo-Wschodniej w początkowej fazie ich transformacji ustrojowej („szok bez terapii”) czy zwykłą grabieżą - pseudoreformy rynkowej w Jelcynowskiej Rosji i jej relacji finansowych z plutokracją Zachodu.

Poniekąd rozprawę G. W. Kołodki można odczytać jako manifest antyneoliberalny. „Wędrujący świat” z pasją atakuje mistyfikacje i uzurpacje neoliberalizmu lat 90-ych. Wyjaśniając symplifikację i wręcz wulgaryzację tzw. konsensusu waszyngtońskiego, tłumaczy, dlaczego zwodnicze koncepcje i recepty neoliberalne trafiły na podatny grunt w krajach postsocjalistycznych, w tym w Polsce.

Istotne novum uzupełniające książkę stanowi Nawigator – internetowy portal www.wedrujacyswiat.pl będący kompendium informacji statystycznych zawartych na jej stronach, który ma być na bieżąco aktualizowany. Wypada mieć nadzieję, że autorowi wystarczy sił na ciągłą aktualizację Nawigatora, co samo w sobie jest bezprecedensowym przedsięwzięciem.